

Het ontroerende
liefdesverhaal
dat voorafging aan
Het meisje uit de trein

IRMA JOUBERT

Het spoor
van de liefde

MOZAÏEK | ROMAN

Het spoor van de liefde

Van Irma Joubert verschenen bij Uitgeverij Mozaïek:

Het meisje uit de trein

Het spoor van de liefde

Tolbos

Kind van de rivier

Pontenilo

Kronkelpad

Hildegard

Het meisje uit het verscholen dorp

As ek talent het, is dit suiwer uit genade – dankie
aan my Hemelse Vader

Irma Joubert

Het spoor
van de liefde

vertaald door Doriënke de Vries

Achtste druk

Uitgeverij Mozaïek - Utrecht

Achtste druk 2019 (midprice)

Omslag bij Barbara
Omslagbeeld Ildiko Neer / Trevillion Images
Vertaling Dorienke de Vries
Lay-out/dtp Gerard de Groot

Oorspronkelijk verschenen bij LAPA uitgewers (Edms.) Bpk., Pretoria, Zuid-Afrika,
onder de titel *Ver wink die Suiderkruis*

Oorspronkelijke tekst © Irma Joubert 2006
Nederlandse vertaling © Dorienke de Vries 2011

Uitgeverij Mozaïek, Zoetermeer

ISBN 978 90 239 5899 4
ISBN 978 90 239 1726 7 (e-book)
NUR 342

Meer informatie over deze roman en andere uitgaven van Mozaïek vindt u op
www.uitgeverijmozaiek.nl

Alle rechten voorbehouden

*D*addy, mama, het theoretische deel van mijn afstudeerscriptie is af,' zegt Kate zondagmiddag aan tafel. 'In elk geval zover als ik in dit stadium met schrijven kan komen. Ik moet met het praktijkonderzoek gaan beginnen.'

Ze heeft zich terdege op dit ogenblik voorbereid en zo veel mogelijk overtuigingskracht in haar stem gelegd. Nu wacht ze op de reactie van haar familie.

Susan Woodroffe is een knappe vrouw van vijftig jaar – niet zomaar knap, nee, beeldschoon. Ze is tener gebouwd en tussen haar goudblonde krullen glanst nog maar heel weinig zilver. De ogen waarmee ze nu naar haar dochter kijkt, worden zo mogelijk nog groter dan ze al zijn. Dan wendt ze haar blik naar haar man, die aan het hoofd van de lange stinkhouten tafel zit.

Tegenover haar zitten Peter en Diana met hun oudste dochtertje – de kinderjuf is in de slaapkamer met de baby bezig. Peter is het evenbeeld van zijn moeder. In zijn blauwe ogen leest Kate vertwijfeling. Ze weet wel wat hij van haar plannen denkt. Zo dadelijk, na het eten, zal hij haar wel op het matje roepen. Winnen zal hij de confrontatie waarschijnlijk niet – ze weet wel hoe ze haar grote broer moet aanpakken.

Diana lijkt het niet gehoord te hebben, ze heeft het te druk met het voeren van Britney en het kleinsnijden van haar groente.

Naast Kate zit Duncan. Naar hem kijkt ze niet. Hem in de ogen kijken zal het allermoeilijkste zijn.

John Woodroffe is de laatste die opkijkt. Hij eet eerst zijn mond leeg, veegt zijn mondhoeken voorzichtig schoon met het gesteven servet en kijkt dan pas zijn dochter aan. Zijn dikke, grijze haren glanzen in het zonlicht dat door het openstaande raam naar binnen valt. Zijn donkere ogen achter de brillenglazen staan ondoorgrondelijk. 'Ja, en?' vraagt hij.

Kate heeft wel geleerd, dat zwijgen het beste wapen is. Ze heeft immers ook al gezegd wat ze kwijt wilde.

Peter is de eerste die het woord neemt. 'Dit is er niet echt een geschikt moment voor, Kate,' zegt hij geduldig. 'We hebben net zulke grote problemen.'

'In de mijnen?' vraagt Susan bezorgd. Nu kijkt zelfs Diana op.

'Het is niks ernstigs,' wimpelt John hen af, 'gewoon de gebruikelijke looneisen van de kompels.'

'Beseffen ze dan niet dat we in 1932 leven en dat er een wereldwijde depressie aan de gang is?' vraagt Susan.

'Dat is ons probleem, vinden ze,' zegt Peter. 'Het zijn vooral de blanke mijnwerkers die de problemen veroorzaken, en door dat idiote beleid van Hertzog ten aanzien van beschaafde arbeid zijn zij nu eenmaal de enigen die bepaalde werkzaamheden mogen verrichten.'

'Ze verdienen al bijna het dubbele van wat de andere kompels krijgen,' zegt Duncan. 'Als Hertzog de gouden standaard eens los wilde laten...'

Kate kijkt door het raam naar haar moeders lommerrijke tuin. Het water van het zwembad ligt te schitteren en de tennisbaan ligt netjes aangeveegd in de schaduw van de hoge bomen. Nu krijgt het gesprek alweer een politieke wending, denkt ze, en haar mededeling waait met het briesje mee het raam uit.

'De arbeiders eisen hogere lonen omdat ze honger lijden,' zegt ze dan.

Een beetje verbaasd kijken de drie mannen haar aan.

‘Ze hebben honger omdat ze het verdiende geld over de balk gooien,’ zegt Duncan kalm. ‘Ga maar eens kijken hoe ze leven: elke vrijdagavond dronken, de hele zaterdag aan het dobbelen en ja, dan is er vanaf maandag geen eten meer in huis.’

‘Dat is nu precies de situatie die ik wil onderzoeken!’ probeert Kate naar het begin van dit gesprek terug te keren.

‘Je hoeft alleen het rapport van de commissie Carnegie maar te lezen, Kate,’ zegt Peter. Hij praat nog steeds tegen haar alsof ze zijn kleine zusje is, op wie hij moet passen. ‘De commissie heeft de hele situatie grondig onderzocht.’

‘Ze hebben gekeken naar de oorzaken waardoor die blanken arm geworden zijn, en naar mogelijke oplossingen,’ troeft ze hem af. ‘Ze hebben fantastisch werk verricht, maar dat is niet waarnaar ik op zoek ben.’

‘Waarnaar ben je dan op zoek, Kate?’ vraagt Duncan. Hij heeft een rustige stem, klankvol en diep. Ze moet nu wel opzij kijken, en hem aankijken.

Alles aan Duncan is even keurig. Zijn donkere haar is keurig achterover gekamd, zijn snorretje keurig bijgeknipt. Bovendien spreekt hij een keurig Oxford-Engels. Door zijn ronde bril met het schildpadmontuur kijken zijn donkere ogen haar rustig aan. Zijn verdriet ziet ze echter heel goed; ze wist ook dat haar aankondiging hem pijn zou doen.

‘Mijn scriptie gaat over de vraag waarom de armen niet uit hun armoede loskomen,’ legt ze voor de zoveelste keer uit. ‘Daar kan ik alleen achter komen als ik met de mensen zelf ga praten, aan de basis.’

‘Je weet niet wat je je op de hals haalt,’ zegt Peter. ‘Het is niet ons soort mensen, Kate.’

‘Het is wel ons soort mensen, Peter, van jou en van mij,’ zegt Kate kortaf. ‘Of je het nu wilt toegeven of niet: je bent evenveel Afrikaans als Engels.’

‘Je weet best dat ik dat niet bedoel,’ zegt Peter.

‘Ik denk dat we dit gesprek later maar moeten voortzetten,’ zegt Kates moeder zacht, maar ferm. ‘Het is niet goed voor de spijsvertering.’ Ze zegt het in het Afrikaans en kijkt Kate ondertussen recht aan, wat betekent dat ze het als een vertrouwelijke opmerking bedoelt. Duncan verstaat het beslist niet, maar Kate vermoedt al een hele tijd dat haar vader er na al die jaren meer van verstaat dan hij laat merken.

Met een glimlach voor iedereen aan tafel luidt Susan het kristallen klokje. ‘Je kunt het dessert opdienen, Elias,’ zegt ze tegen de zwarte man in zijn kraakheldere, witte uniform.

Kate eet haar toetje in stilte. Om haar heen hernemen de gesprekken hun normale loop. Ten slotte zegt John Woodroffe: ‘Het was heerlijk, liefste, dank je wel. De dames willen mij zeker wel verschonen als ik een sigaartje opsteek?’ En hij neigt galant het hoofd in de richting van zijn beeldschone vrouw.

Wat heb ik toch een ongelooflijk charmante en aantrekkelijke vader, denkt Kate – zelfs nog nu hij al in de zestig is. Geen wonder dat ma meer dan dertig jaar geleden haar hart aan die Engelsman heeft verloren.

Buiten schijnt lekker warm de zon, het is de eerste warme dag van het seizoen. Kate weet dat de kou al gauw weer terug zal zijn, daarom wil ze nu even van de zon genieten. ‘Ga je mee zwemmen?’ vraagt ze aan Britney.

Het meisje springt op. ‘Yes, yes!’ roept ze blij en ze rent de trap op, zodat de kinderjuf haar haar badpakje aan kan trekken.

Al gauw voegen Peter en Diana zich bij hen. Duncan moet waarschijnlijk nog iets met haar vader bespreken. Ondanks de stralende augustuszon is het water nog ijsig koud. Kate klimt het zwembad uit en wrijft snel haar armen en benen droog. Ook al is de zomer nog niet eens begonnen, toch is haar huid al goudbruin, iets wat ze van haar vader heeft geërfd. Ze spreidt haar handdoek in het gras en gaat op haar buik in de

zon liggen. Haar lange, donkere haren kleven aan haar rug. Ze voelt de behaaglijke warmte koesterend op haar lange benen en de zondagmiddagloomheid verspreidt zich door haar lichaam. Zo dadelijk zal het kruisverhoor wel losbarsten, denkt ze, voordat de nevels van de slaap haar opslokken.

Na een poosje beseft ze vagelijk dat Duncan naast haar is komen zitten. 'Slaap je?' vraagt hij.

Ze tilt haar hoofd op. 'Nogal, ja,' zegt ze met een glimlach.

'Het spijt me. Ik ga nu weg, Kate, maar vanavond kom ik je halen. Zo tegen zevenen, is dat goed?'

Ze knikt. 'Prima. Waar gaan we naartoe?'

'Dat maakt me niet uit. Ik wil alleen maar praten.'

Ze kijkt hem na als hij over het groene gazon wegloopt, de schouders naar achteren getrokken in het op maat gemaakte kostuum. Wat mankeert me toch? denkt ze bevreemd. Elk ander meisje in Johannesburg zou een moord doen voor de aandacht van Duncan Stafford, financieel leider van een van de grootste mijnbouwbedrijven in de stad, afgestudeerd in Cambridge, galante metgezel bij elke willekeurige gelegenheid. Bovendien is hij de beste vriend van haar broer, al vanaf dat ze samen op Michaelhouse hebben gezeten, een vriendschap die in hun studentenjaren heeft standgehouden, ook al deden ze verschillende studies. Dan is hij ook nog haar vaders vertrouweling. Het is geen geheim dat Duncan en Peter bezig zijn om het bedrijf van John Woodroffe, Rand Consolidated, over te nemen en dat haar vader zich aan het terugtrekken is.

Alleen zij is een dwarsligger en ze weet niet eens waarom.

Naast haar laat Peter zich in het gras zakken. Dat is niet zomaar, weet ze wel – hij wil eveneens 'alleen maar praten'.

'En? Heeft Duncan je wakker gemaakt?'

'H-hm, maar het geeft niet, ik was alleen een beetje lui.'

Hij begint zijn armen af te drogen. 'Je zei dat je praktijkonderzoek wilde doen voor je scriptie?' zegt hij quasi terloops.

'Ja, zoiets noemen we veldwerk.'

Hij wrijft met de handdoek over zijn blonde haar. 'Waarom, Kate?'

Ze kijkt hem verbaasd aan. 'Omdat ik anders mijn master niet krijg, natuurlijk. Bovendien interesseert de kwestie me echt.'

'Je gaat toch niets met je master doen, zusje. Je zult je leven lang niet hoeven te werken en als je liefdadigheidswerk onder de armen wilt doen, heb je geen master nodig.'

'Hoe weet jij nou of ik misschien niet zou willen werken?' Ze staat er zelf verbaasd van dat ze dit zegt. In de kringen waarin zij verkeren, heeft geen enkele vrouw een baan.

'Hemel, Kate, je hebt geen idee van hoe de buitenwereld in elkaar steekt. Je hele leven ben je in de watten gelegd en als een porseleinen poppetje bewaakt, hoe...'

'Daar heb ik anders niet zelf voor gekozen!' Ze is boos aan het worden, en dat gebeurt niet gauw.

'Ik zeg ook niet dat het jouw schuld is. Ik constateer alleen maar een feit, een relevant feit waar je over na moet denken.'

'Dat heb ik al gedaan. Ik weet heus wel wat ik moet doen.'

Hij zucht en schudt een sigaret uit het pakje. Hij laat de aansteker klikken en het vlammetje springt eruit. Eerst neemt hij een lange trek, dan leunt hij achterover en blaast rookkringetjes omhoog.

Kate wacht af. Ze weet dat Peter nu nadenkt; hij overweegt een andere tactiek.

'Kate, je bent toch al op studiereis geweest om het armoedevraagstuk te onderzoeken?'

'Ja,' zegt ze. Ze weet al waar dit heen gaat. 'Anderhalf jaar geleden, samen met professor Williams en nog drie andere studenten. Naar Amerika.'

'Waarom kun je die gegevens niet gebruiken?'

'Om een heleboel redenen. Ten eerste is Amerika Zuid-Afrika niet. Ten tweede was het meer een toeristisch uitstapje dan een diepgaand wetenschappelijk onderzoek. En ten der-

de, en dat is ook de belangrijkste reden, hebben we ons toen gericht op oorzaken en mogelijke oplossingen. We hebben totaal geen aandacht besteed aan de vraag waarom arme mensen niet loskomen uit hun armoede. Over die vraag gaat mijn hele scriptie.'

'Je kunt toch van onderwerp veranderen,' zegt haar broer. 'Ga bijvoorbeeld het rapport van de commissie Carnegie analyseren en...'

'Ik wil een eigen onderzoek doen,' valt ze hem in de rede. 'Ik wil niet alleen maar analyseren. Mijn besluit staat vast, Peter. Het heeft geen zin te proberen mij tot iets anders over te halen. Help me liever om het praktisch uitvoerbaar te maken? Toe, alsjeblieft?'

'Ach, zusje toch.' Hij kijkt naar zijn jonge vrouw en dochtertje die nog steeds in het ijskoude water dartelen. 'Praat dan met Nellie, zij komt uit een familie van *armblankes*. Zij moet al je vragen kunnen beantwoorden.'

'Nellie werkt al bij ons zo lang ik me kan herinneren, ze is gewend geraakt aan de luxe bij ons thuis.'

'Maar ze gaat toch af en toe naar huis?'

'Peter, je weet best dat dit geen oplossing is. Ga je me nu helpen om *daddy* over te halen, of niet?'

Hij heeft haar nog nooit iets kunnen weigeren. Hij haalt zijn schouders op. 'Dit komt voor *daddy* gewoon op een heel slecht moment. Wat ma ervan zal zeggen, weet ik ook niet. Om van Duncan maar te zwijgen.'

'Dat weet ik,' zegt ze. 'We gaan het er vanavond over hebben.'

'Je moet je maar eens laten nakijken door een van je medestudenten,' zegt hij, terwijl hij overeind komt.

'Weet ik,' zegt ze.

Die avond staat ze lange tijd voor de manshoge spiegel in haar kamer. Ze lijkt in geen enkel opzicht op haar moeder, maar

des te meer op haar vader. Ze heeft zijn donkere haar en donkere ogen, en ook zijn bruine huidskleur. Ze hoeft zelden make-up te gebruiken, haar natuurlijk rode wangen en donkere wimpers en wenkbrauwen maken het onnodig. Ook haar lengte heeft ze van haar vader. Op school was ze altijd een van de langste meisjes uit de klas. Haar moeder heeft haar al jong geleerd om daar trots op te zijn en rechtop te lopen. Het is mooi om lang te zijn.

Ze kijkt met kritische ogen naar haar haren, die glanzend en zijdeglad tot halverwege haar rug hangen. Ze besluit om ze vanavond in een losse wrong te dragen. Daarna trekt ze haar zijden kousen aan en tuurt aandachtig over haar schouder in de spiegel om te zien of de naden recht lopen. Ze trekt de eenvoudige, zwarte jurk over haar hoofd, die strak om haar middel sluit en dan vanaf de heupen in een vloeiende lijn omlaag golft tot vlak boven de enkels. Ze knipt het parelsnoer vast om haar slanke hals. Nu alleen haar schoenen nog – de hakken mogen niet te hoog zijn, anders is ze langer dan Duncan. Op een dag zal ze iemand ontmoeten die...

Doelbewust duwt ze haar gedachten weg. Op een dag zal ze met Duncan trouwen, dat is wat ze wil en wat iedereen van haar verwacht.

Alleen nu nog even niet.

Nellie kijkt om het hoekje. 'Lukt het allemaal, Kate? Meneer Duncan wacht op je in de zitkamer.'

Kate trekt haar handschoenen aan, pakt haar tasje en haar stola en loopt de brede trap af, haar linkerhand lichtjes op de gedraaide houten leuning. Onderaan de trap slaat ze rechtsaf naar de zitkamer. Haar hakken klikklakken over de marmeren vloer. De zware, dubbele houten deur van de zitkamer staat open. De staande lampen werpen een zacht licht op de houten lambrisering, over de leren meubels en de zware brokaten gordijnen die Elias al eerder heeft dichtgeschoven. Een speciaal lampje verlicht de nieuwe Pierneef boven de haard.

Binnen zitten haar ouders en Duncan, de mannen met een glas whisky en Susan Woodroffe met een droge Martini. Haar vader en Duncan staan dadelijk op als ze binnenkomt. 'Een glaasje droge sherry voor jou, Kate?' vraagt John Woodroffe.

'Nee, dank u, *dad*, vandaag niet,' antwoordt Kate. 'Ik hoef alleen een glas water.' Voor mijn droge mond, denkt ze erachteraan, want het zal niet eenvoudig zijn, vanavond.

'Ik had gedacht om iets te gaan drinken in de Rand Club,' stelt Duncan voor, terwijl hij het portier van de Railey voor haar openhoudt zodat ze kan instappen. 'Of zullen we ergens gaan eten of koffie drinken?'

'We hebben vanmiddag al uitgebreid gegeten,' zegt ze zodra hij ook is ingestapt. 'Laten we maar naar de club gaan, dan kunnen we daar een rustig hoekje uitzoeken. We willen toch eigenlijk alleen maar praten?'

'Ja, Kate.' Hij zegt het op zijn eigen rustige manier, maar ze kent hem goed genoeg om het lichte ongeduld in zijn stem op te merken. Misschien is het ook moedeloosheid.

Bij de club pakt hij haar losjes bij de elleboog en loodst haar naar een besloten zithoek in een erker. Hij bestelt en een ober komt hun drankjes brengen, met een schaalje zoutjes erbij.

'Waar gaat die loonstrijd dit keer om, Duncan?' vraagt ze.

'Om meer geld.'

'Ja, logisch,' lacht ze. 'Vertel het me nou maar alsof ik een man ben.'

'Als jij dan ophoudt om er zo deksels vrouwelijk uit te zien,' zegt hij met een glimlach. 'Je maakt vanavond een... koninklijke indruk.'

'Dank je. En wat wilde je nu zeggen over die loonstrijd?'

'Het zijn de blanke kompels die onder de grond werken. Ze eisen betere lonen, kortere werktijden en allerlei voordelen. De vakbond maakt het ons moeilijk.' Hij staart naar het glas whisky in zijn hand en laat afwezig de ijsblokjes tegen de

rand van het kristallen glas tinkelen.

‘Dus eigenlijk is het Peters probleem?’

‘Het is ons gezamenlijk probleem.’

‘Ik bedoel dat het op Peters afdeling betrekking heeft?’

‘Zo kun je het wel zeggen, ja.’

‘Kunnen jullie meer betalen?’

Hij kijkt haar van opzij aan. ‘Ik heb je hier niet mee naartoe genomen om de financiële stand van zaken bij Rand Consolidated te bespreken, dat weet je toch?’ zegt hij glimlachend.

‘Dat weet ik.’

‘Kate, voordat we praten wil ik dat je weet dat ik van je houd. Heel veel zelfs.’

‘Dat weet ik. Ik... houd ook van jou, Duncan. Echt waar.’

‘Je weet dat ik je graag gelukkig wil zien?’

‘Ja, Duncan.’

Hij zucht en kijkt naar buiten. ‘Ik maak me zorgen over je.’

‘Waarom? Ik ga toch niets wilds of onverantwoords ondernemen?’

Nu kijkt hij haar weer recht in de ogen. ‘Je wilt de achterbuurten in. De mensen daar wonen in krotten, zelfs bij klare dag heerst er misdaad en geweld en... Kate!’ Hij smeekt het bijna. ‘Dat kun je niet doen, echt niet!’

‘Het moet, Duncan.’

‘Maar waarom dan? Waar komt die obsessie met de armen vandaan? Kun je niet gewoon liefdadigheidswerk...’

‘Duncan,’ zegt ze rustig, ‘ik heb precies ditzelfde gesprek ook al met Peter gevoerd. Ik wil geen voedsel en kleding uitdelen, ik wil niet meehelpen om ervoor te zorgen dat mensen werk vinden en de kinderen naar school gaan en moeders wordt geleerd om gezond te koken. Dat is allemaal erg belangrijk, inderdaad. Maar ik wil ontdekken waarom de armen arm blijven, van generatie op generatie. Dat is niet alleen hier een gegeven, je ziet het wereldwijd. Kijk maar naar Amerika, of Duitsland, of zelfs naar Engeland, waar de mensen...’

‘Je kunt de wereld toch niet veranderen.’

‘Daar ben ik ook niet om uit,’ zegt ze moedeloos. Hij begrijpt niet waar het me om gaat, denkt ze, net zo min als mijn vader, mijn moeder en broer het begrijpen. Ze zullen het ook nooit begrijpen, ook al legt zij het uit tot ze scheel ziet.

‘Je kunt niet in je eentje die buurten intrekken,’ zegt hij beslist.

Hoop vlamt in haar op. Hij laat dus wel de mogelijkheid open dat ze het inderdaad gaat doen. ‘Nee, zeker niet,’ geeft ze toe.

‘Ik wou dat ik met je mee kon, maar met al die dreigende arbeidsonrust is dat onmogelijk.’

‘Ik heb nooit verwacht dat je mee zou gaan,’ zegt ze, ‘maar in elk geval bedankt voor het aanbod.’ Hij is wel de laatste die ze mee kan nemen. In Amerika heeft ze er al een aardige indruk van gekregen hoe een achterbuurt eruitziet en in gedachten ziet ze Duncan al voorzichtig over het smerige water heen stappen zodat zijn Italiaanse schoenen niet nat worden.

‘Kun je je onderzoek niet een poosje uitstellen?’

‘Nee, Duncan, ik ben er helemaal klaar voor en ik heb vreselijk veel zin om eraan te beginnen. Ik moet alleen *daddy* nog zien over te halen.’

Hij knikt. ‘En je wilt zeker dat ik je daarbij help?’

‘Jij en Peter.’

Hij kijkt haar met een scheef glimlachje aan. ‘Jij krijgt ook altijd je zin, weet je dat? Als ik je help – en ik zeg *als* – dan is dat tegen beter weten in.’

‘O, dank je wel, Duncan! Heel, heel erg bedankt!’ Ze pakt zijn hand en drukt die tegen haar gezicht.

Hij streelt haar wang. ‘Hm, misschien wordt die hele kwestie toch nog de moeite waard,’ lacht hij. ‘Kan ik je nog ergens anders mee helpen?’

Wanneer Duncan later op de avond de voordeur achter zich dichttrekt, blijft ze een ogenblik doodstil in de ruime hal staan. Ze haalt diep adem. Ze houdt van Duncan, dat weet ze zeker. Het is alleen... ze wil de klus waaraan ze is begonnen nu ook helemaal afmaken. Daarna zal ze zich voegen in het bestaan dat haar wacht: een beschut en gevuld leven, een leven als Duncans vrouw, die gasten ontvangt, haar man bij zijn werk steunt en actief is in liefdadigheidswerk.

Rechts van de hal ligt haar vaders studeerkamer. Kate ziet een streepje licht onder de deur door sijpelen. Haar vader zit nog te werken, of hij is in zijn fauteuil in slaap gevallen, wat regelmatig voorkomt. Zacht klopt ze aan en duwt dan de deur open.

De studeerkamer is meer dan zomaar een kantoor, het is John Woodroffes heiligdom. Het vertrek doet ook dienst als rookkamer, en hier spelen de mannen poker en soms een potje biljart. Hier zitten John en Susan 's avonds in de diepe, leren fauteuils te lezen of naar hun lievelingsmuziek te luisteren. Hier heeft ze als klein meisje op het Perzische tapijt zitten spelen, heel zachtjes, omdat *daddy* moest werken. Hier heeft hij haar sprookjes en kinderrijmpjes voorgelezen uit een van de vele boeken achter de glas-in-loodraampjes van de boekenkasten tegen de muur.

Haar vader zit achter zijn lijvige bureau, maar staat meteen op als ze binnenkomt. 'U bent aan het werk, zie ik,' zegt ze. 'Ik wilde u niet storen.'

Hij glimlacht. 'Eigenlijk zat ik al op je te wachten,' bekennt hij schuld bewust. 'Ik wilde alleen jullie romantische moment niet verstoren.'

Ze lacht. 'U had beter kunnen gaan slapen. Ik heb begrepen dat u een moeilijke week tegemoet gaat.'

'Welnee, zo erg is het niet.' Ook al steken de arbeiders heel Johannesburg in brand, dan nog zal John Woodroffe dit voor zijn vrouw en dochter verborgen houden, denkt Kate bij

zichzelf. 'Hebben Duncan en jij een fijne avond gehad?'

'We hebben over mijn toekomstplannen gepraat, *dad*,' zegt ze ronduit.

'En?'

'Ik wil zo snel mogelijk met mijn onderzoek beginnen.'

Hij draait zich om naar zijn bureau en opent het houten kistje met Cubaanse sigaren. 'Wil je niet gaan zitten?' vraagt hij met zijn rug naar haar toe.

Ze neemt plaats op de leren bank en trekt haar stola strakker om haar schouders – het mag dan een warme dag geweest zijn, maar 's avonds is het nog steeds kil.

John pakt de sigaarknipper uit de bovenste la van zijn bureau en knipt voorzichtig het puntje van zijn sigaar. Afwezig tikt hij met de achterkant van de sigaar tegen de nagel van zijn linkerduim. Dan loopt hij om zijn bureau heen en gaat er half op zitten, zijn lange benen voor zich uitgestrekt, de ene voet over de ander geslagen, recht tegenover Kate.

Zwijgend kijken ze elkaar aan. Hij wacht, maar dat is een techniek die ze van hem heeft geleerd. Zij wacht ook.

Hij buigt zijn hoofd over zijn handen, strijkt een lucifer af en zuigt de brand in zijn sigaar. Het rijke aroma doortrekt de hele kamer. Net als vroeger.

'Je bent mijn dochttertje, Kate.'

'Ik ben tweeëntwintig, *daddy*.'

'Je ziet eruit als zestien.'

'Een erg langbenige zestienjarige dan!'

'Een erg mooie zestienjarige, te mooi. En je blijft mijn dochttertje.'

'En u blijft mijn *dad*, maar dan nog wil ik mijn onderzoek doen. Ik weet dat het een slecht moment is, met al die dreigende stakingen en onlusten, en met Hertzog die de gouden dinges, of wat hij ook maar vasthoudt, niet wil loslaten, maar...'

Haar vader barst in lachen uit. 'De gouden standaard.'

‘Nou ja. Het ziet er niet naar uit dat de situatie snel zal verbeteren. Hoe eerder ik begin, hoe eerder ik klaar ben en een nieuw leven kan beginnen.’

Haar vader trekt geamuseerd zijn wenkbrauwen op. ‘Een nieuw leven?’

‘Ja, nou ja, we moeten maar afwachten wat de toekomst brengen zal,’ glimlacht Kate.

‘Duncan is een eersteklas man, Kate,’ zegt hij ernstig.

Ze knikt. ‘Dat weet ik.’ Haar vader is de enige die ze nog nooit voor de gek heeft kunnen houden.

Hij staat weer op. ‘Kom van de week maar eens naar mijn kantoor, als je van tevoren miss Gray maar even belt om te vragen of ik je kan ontvangen. Het is beter dat we de kwestie daar officieel bespreken.’

Ze glimlacht breed. ‘Bedankt, *dad*,’ zegt ze.

‘Er is op dit moment nog niets om voor te bedanken,’ waarschuwt hij ernstig. ‘Er ligt alleen nog maar een voorstel op tafel dat besproken moet worden.’

Woensdagochtend is Kate al vroeg wakker. Tijdens het ontbijt blijkt uit niets dat haar vader zich bewust is van hun afspraak later op die dag. Uit de *Rand Daily Mail* leest hij haar moeder interessante stukjes voor en hij informeert naar haar plannen voor die dag. Susan vertelt enthousiast over de vrouwen van de boekenclub die die middag bij hen thuis zullen vergaderen. ‘Zelfs mevrouw Cornwell komt, de vrouw van de nieuwe Britse handelsattaché, weet je nog?’

‘Dat wordt een grote dag voor jou, dan,’ zegt hij.

‘Ja,’ zegt ze. ‘Je moet maar aan me denken.’

Hij streelt haar haren. ‘Dat zal ik doen,’ belooft hij.

Net voordat hij weggaat, zegt hij echter nog besmuikt tegen Kate: ‘Dus ik zie je rond elf uur?’

‘Ja, *dad*.’

‘Jackson kan gewoon onder het gebouw parkeren, ik zal het regelen.’

Eigenlijk was ze van plan geweest om zelf te rijden, in haar eigen autootje. 'Bedankt, *dad*.'

Ze staat lang voor haar klerenkast. Ze wil er deze morgen niet als *daddy's* dochttertje uitzien. Ze wil een formele en wereldwijze indruk maken, een vrouw die zich weet te handhaven. Met zorg kiest ze een mantelpakje uit, en ze steekt haar haren op in een losse wrong in haar nek. Haar hoedje zet ze precies recht boven op haar hoofd, niet opzichtig scheef zoals ze weleens doet als ze in een uitdagende bui is. Ze trekt de schoenen met de hoogste hakken aan. Vermoedelijk zullen ook Peter en Duncan bij de bespreking aanwezig zijn – nu zal ze hen tenminste recht in de ogen kunnen kijken. Bij haar vader zal dat nog steeds niet gaan, die is heel erg lang.

Net als ze de hal in loopt, gaat de telefoon in de studeerkamer over. Ze duwt de deur open en ademt zoals altijd diep en langzaam in: ze kan haar vader hier ruiken. 'Met het huis van Woodroffe, met Kate,' zegt ze.

'Miss Woodroffe?' Het is miss Gray. 'Uw vader is al vanaf tien uur in bespreking met vertegenwoordigers van de vakbond en ik betwijfel of ze voor elven klaar zullen zijn. Wilt u misschien een nieuwe afspraak maken?'

Kate voelt de teleurstelling in haar keel kroppen. 'Nee, nee,' zegt ze afwerend, 'ik wil vandaag nog komen. Ik zal wel wachten, dat vind ik niet erg.'

'U moet misschien heel lang wachten.'

'Ik kom toch maar. Ik neem wel een leesboek mee.'

Rand Consolidated is begonnen als een eenmansbedrijf met een enkele, verwaarloosde mijn. Door hard werken en een aangeboren zakeninstinct heeft John Woodroffe het weten uit te bouwen tot een van de meest stabiele mijnbouwbedrijven op de beurs. Nu Peter Woodroffe als mijnjengenieur de technische kant van de zaak behartigt en Duncan Stafford de teugels op financieel terrein stevig in handen heeft, kan John

Woodroffe gaan uitzien naar het moment waarop hij rustig van zijn pensioen kan gaan genieten. Tenminste, zo was het voor 1929. Na de grote krach van Wallstreet in 1929 en de daaropvolgende wereldwijde economische ramp, die nog steeds in omvang toeneemt, is Woodroffe weliswaar overeind gebleven, maar de zaken zijn wel wat anders komen te liggen.

‘Je kunt naar binnen rijden, Jackson, mijn vader heeft het geregeld,’ zegt Kate, als ze stilstonden voor het imposante gebouw.

‘Goedemorgen, miss Woodroffe. Negende verdieping?’ vraagt meneer Pears formeel. Zijn rode uniform sluit onberispelijk over zijn ronde buik, de gouden knopen blinken. Vaardig bedient hij de lift.

‘Goedemorgen, miss Woodroffe, miss Gray verwacht u al,’ zegt miss Hoover bij de receptie op de negende verdieping. In haar grijze wrong zit geen haartje scheef.

‘Goedemorgen, miss Woodroffe. Kan ik u een kopje thee aanbieden?’ vraagt miss Gray, die haar voorgaat naar een privé zitkamertje naast John Woodroffes kantoor. De thee staat al klaar, ze schenkt het uit in kopjes van fijn Royal Albert porselein.

Hier klopt het hart van de Goudstad, denkt Kate. Fordsburg en Vrededorp liggen hier op een steenworp afstand vandaan en toch is dit de andere kant van de wereld. Mijn vader en zijn mensen regeren de wereld vanuit hun hoge torens en diep beneden hen graven andere mensen zich als mollen een weg door de mijngangen.

Ze drinkt haar thee en leest haar boek. Ze bedankt voor een tweede kopje. Ze kijkt naar de auto's en de trams in de diepte. Een straat verderop ziet ze het dak van de Rand Club. Ze vraagt zich af of ze miss Gray moet vragen om Jackson ook een kop thee te laten brengen, maar bedenkt dan toch dat het beter is van niet en leest verder.

Eindelijk gaat de deur open. Duncan stapt naar buiten,

gevolgd door drie mannen in werkkledij. ‘Kate?’ zegt hij verbaasd. Ze gebaart dat alles in orde is en dat hij de mannen gerust eerst naar de lift kan vergezellen.

Dan verschijnt er een vierde man in de deuropening. Het is een jonge man, beslist nog voor in de twintig. Een ogenblik blijft hij staan. Hij kijkt naar haar en knikt even licht met zijn hoofd. Werktuiglijk groet ze terug, al weet ze niet zeker of hij haar inderdaad begroet heeft. Als hij de deur uitgaat, buigt hij even het hoofd en volgt dan de andere drie zonder nog een keer in haar richting te kijken.

Onbeschaamd staart ze hem na. Hij is lang, een van de langste mannen die ze ooit heeft gezien, en atletisch gebouwd. Hij heeft brede schouders en een kaarsrechte rug en hij loopt met veerkrachtige, lange passen.

Even leek het alsof hij grote kracht uitstraalde.

Ben je gek geworden, Kate? geeft ze zichzelf een standje. Simson is immers allang dood en onder hopen puin begraven. Bovendien had hij lange lokken – het blonde haar van deze man is kortgeknipt.

‘Heb je al die tijd zitten wachten?’ vraagt John bezorgd. ‘Heeft miss Gray niet gebeld om de afspraak te verzetten?’

‘Ze heeft gebeld om te zeggen dat u laat zou zijn, ik heb er zelf voor gekozen om te wachten. Maar als het ongelegen komt, kunnen we misschien voor morgen of zo afspreken?’

‘Nee, kom maar binnen,’ zegt haar vader. ‘Ik wil trouwens toch al mijn afspraken voor de rest van de dag afzeggen. Peter en Duncan en ik moeten vandaag eerst het voorstel van de vakbond bespreken.’ Kate hoort wel, dat hij het woord ‘eisen’ vermijdt.

‘Waren die mannen alle vier van de vakbond?’

‘Ja,’ antwoordt Duncan, die zich inmiddels weer bij hen heeft gevoegd, ‘en ze hadden hun huiswerk grondig gedaan.’

‘Ik kan echt best een andere dag terugkomen, hoor,’ biedt Kate aan.

‘Nee, we zullen eerst jouw opties bespreken,’ beslist haar vader. ‘Ah, daar is net miss Gray met thee en broodjes. Wil jij inschenken, Kate?’

‘Wat denk jij ervan?’ vraagt Duncan aan Peter. Kate hoort de bezorgdheid in zijn stem.

‘Ik denk dat die Neethling ons grootste probleem zal worden,’ zegt haar broer.

‘Dat ben ik met je eens,’ zegt Duncan. ‘Hij is bepaald niet dom en nogal... veeleisend ook. Kunnen we hem niet op de een of andere manier uitschakelen en alleen met de andere drie onderhandelen?’

‘Nee, dat kan niet,’ mengt John zich in het gesprek. ‘Dank je, Kate, een broodje maar. Hij vertegenwoordigt de Afrikaanssprekende arbeiders en die vormen meer dan driekwart van ons personeelsbestand.’

‘Bovendien is dat ook nog eens de strijdlustigste groep,’ vult Peter aan.

‘De stakingen van 1913 en 1922 hebben uitgewezen dat strijdlustige blanke arbeiders en blanke werklozen samen een gevaarlijke combinatie vormen,’ zegt Duncan. ‘De mijnen zijn een politiek kruitvat, laten we wel wezen. In deze economische crisistijd kunnen we er niet ook nog eens een staking bij hebben.’

‘Neethling kwam op mij anders niet agressief over,’ zegt John.

‘Nee, maar hij zal vechten voor wat hij rechtvaardig vindt,’ zegt Peter. ‘Twee suiker, dank je wel, Kate. En drie broodjes graag, ik heb trek.’

‘Ik vraag me toch af of hij echt geen Engels verstaat,’ zegt Duncan. ‘Dat gedoe dat hij alleen met Peter kan praten en dat die dan alles weer moet vertalen – ik vind het maar een rare boel. Hij werkt toch al heel wat jaren bij de mijn?’

‘Ik denk echt dat hij het niet verstaat,’ zegt Peter. ‘In elk geval niet voldoende voor officiële onderhandelingen. Velen

van die *armblankes* spreken slechts een heel klein mondje Engels.'

'Ze leren het anders vaak heel snel, vooral de technische termen,' zegt Duncan. 'Dank je, Kate.'

'Hij heeft een uitstekende staat van dienst,' zegt Kates vader. 'Ik heb het even nagekeken toen ik hoorde dat hij deel uitmaakte van de afvaardiging.'

'Ja,' zegt Peter, 'ik hoor alleen maar positieve geluiden over hem – tot nu toe. Het zou ontzettend jammer zijn als hij nu bij de politiek betrokken raakte.'

Dan wendt John zich tot Kate. 'Je bent niet gekomen om onze problemen aan te horen. We hebben nu allemaal onze droge keel gesmeerd, vertel ons nu eens uitvoerig wat je van plan bent.'

Kate haalt haar onderzoeksvoorstel uit haar tas. Ze weet precies wat erin staat, woordelijk zelfs, maar ze meent dat het professioneler overkomt als ze alles op schrift heeft staan. Nu ja, niet alles – een deel van de informatie bewaart ze tot een geschikter moment.

'Er worden al minstens drie decennia lang onderzoeken naar de *armblankes* verricht,' begint ze, 'maar bij al die onderzoeken is er maar bitter weinig veldwerk onder de armen zelf gedaan. Jullie weten al dat ik juist de mensen zelf wil leren kennen om vast te stellen waarom ze zelf niet loskomen uit die armoedecultuur. Om dat te doen moet ik hen thuis opzoeken en proberen hun vertrouwen te winnen. Eigenlijk moet ik in hun huid kruipen, om te weten hoe ze redeneren en denken en wat ze van de toekomst verwachten. Alleen dan kan ik het misschien op den duur begrijpen.'

Ze kijkt op. Niemand knikt, ze kijken haar alleen maar zwijgend aan. Het zal moeilijker worden dan ze verwacht had.

'We luisteren,' zegt John. Kate weet dat het ook niet meer betekent dan dat: hij luistert. Een besluit heeft hij nog niet genomen.

‘In de praktijk betekent dit dat ik met een paar gezinnen wat tijd zal moeten doorbrengen en voor zover mogelijk een vertrouwensband met hen opbouwen. Zeg minstens drie gezinnen, waarschijnlijk meer, in verschillende leefomstandigheden en met verschillende problemen.’

‘Ga door.’

Het heeft niet eens zin om hen aan te kijken – hun blik is gesloten. Arme vakbondsmensen. ‘Zijn jullie tegen die vakbondsmensen ook zo streng?’

Duncan fronst een beetje. ‘Waar heb je het over, Kate?’

‘Jullie zitten me aan te kijken alsof ik een vreemde ben.’

John glimlacht geruststellend. ‘Sorry, we luisteren echt.’

‘Ik had gedacht hier in Johannesburg te beginnen, bij de gezinnen van de kompels en de fabrieksarbeiders. En dan vooral onder de werklozen. Op dit moment staan er honderdtachtigduizend blanken als werklozen geregistreerd. De meeste van hen zijn Afrikaners.’

Peter glimlacht een beetje. ‘Je praat bijna net zoals de vakbond,’ zegt hij.

‘Je zei dat je hier in Johannesburg wilde beginnen?’ zegt Duncan ernstig. ‘Wat bedoel je met “beginnen”?’

Nu wordt het lastiger. Ze zal haar woorden met nog meer behoedzaamheid moeten kiezen. ‘Het is mogelijk dat ik mijn onderzoek zal moeten uitbreiden, bijvoorbeeld naar het platteland. Dat is alleen als ik hier niet genoeg gegevens voor mijn onderzoek kan verzamelen.’ Duncan lijkt niet tevreden met het antwoord.

‘Als je zegt dat je tijd met die gezinnen wilt doorbrengen, betekent dat toch zeker niet dat je tijdelijk bij hen wilt gaan inwonen?’ vraagt John.

‘Nee, *dad*. Ik blijf thuis wonen, ik bezoek hen alleen overdag.’

‘En als ze overdag werken?’

Arme vakbondsmensen! ‘Dan... praat ik met degenen die

niet werken. Of die in ploegendienst werken.' Ze glimlacht een beetje onzeker. 'Ik weet het niet precies, *dad*. Ik zal eerst moeten uitzoeken hoe ik het kan regelen. Ik... ben nog nooit in een van die wijken geweest.'

'Dat weet ik, Kate. Daarom denk ik ook dat je niet weet waar je aan begint.'

Ze knikt langzaam.

'En als er nu eens niets van je plannen terechtkomt?' vraagt Peter. 'Als het niet lukt, wat dan?'

'Dan... zal ik inderdaad van onderwerp moeten veranderen; het rapport van de commissie Carnegie analyseren, bijvoorbeeld. Toch geloof ik dat het zal gaan. Het zal me lukken, dat zullen jullie zien.'

'Het is niet de bedoeling om je plannen in twijfel te trekken,' zegt John. 'We willen alleen maar dat je ook andere mogelijkheden openhoudt.'

'Hoelang geef je jezelf voor dat onderzoek? Of om te bekijken of het al of niet haalbaar is?' vraagt Peter.

'Ik weet het niet.' Ze moet ophouden met steeds 'Ik weet het niet' te zeggen, het klinkt zo onzeker, zo kinderachtig. 'Een week of drie, vier, denk ik, langer niet.'

'Je kunt die wijken niet in je eentje in,' zegt Duncan.

'Ik had gedacht... Als ik Jackson nu eens meenam?'

'Jackson is daar te oud voor,' zegt John. 'Bovendien heeft je moeder hem overdag nodig als ze eens hier of daar naartoe wil.'

Ze drijven haar in een hoek. 'Ik kan wel uitzoeken of er misschien een eerstejaars student is die interesse heeft,' zegt ze aarzelend. Ze weet bij voorbaat dat het geen oplossing is.

'Je hebt iemand nodig die de wijken kent, en vooral iemand die vertrouwd is met de risico's daar,' zegt Duncan.

'En die een oogje op je kan houden,' vult Peter aan.

John knikt. 'Hm. Iemand zoals... Neethling?'

'Ik had ook al aan hem gedacht,' zegt Duncan.

‘Daar moeten we even goed over nadenken,’ zegt John. ‘Ik haal Neethling liever niet uit de onderhandelingen. Hij vertegenwoordigt een belangrijk deel van het personeel.’

‘Bovendien is hij intelligenter dan de rest,’ zegt Peter. ‘We zullen na verloop van tijd met hem beter kunnen samenwerken dan met die brutale sufferers.’

‘Het ontbreekt hem alleen aan het juiste gevoel voor verhoudingen,’ zegt John. ‘Hij is ook nog aardig jong.’

‘Zijn mensen hebben wel vertrouwen in hem, daarom zit hij er ook bij,’ zegt Peter.

‘Hij zal een oogje op Kate kunnen houden,’ zegt Duncan.

Hallo daar, ik ben er ook nog! wil Kate zeggen, maar ze houdt haar mond. Het lijkt er zowaar op dat ze in de buurt van een oplossing komen.

‘Hij kan nog steeds meedoen aan de onderhandelingen, zelfs al trekt hij voor een week of twee met Kate op,’ zegt Peter.

Voor een week of vier, of nog langer, denkt Kate, maar ze houdt zich muisstil.

‘Dan houden we hem overdag tenminste bij de opstandige elementen onder de arbeiders vandaan,’ voegt John eraan toe. ‘Vooral de communisten voeren deze dagen agressief propaganda onder de Afrikaanssprekende arbeiders.’

‘Kate kan zo tussendoor mooi wat informele gesprekken met hem voeren, zodat hij een beter begrip voor onze situatie krijgt,’ zegt Duncan.

‘Dan moeten we haar wel eerst een beetje wegwijs maken, nietwaar, zus?’ zegt haar broer.

‘Peter, wil jij nagaan of dit geregeld kan worden?’ vraagt John.

‘Ja, *dad*.’ Ze staan alle drie tegelijk op. Het gesprek is ten einde.

‘De mensen van de vakbond hebben geen schijn van kans tegen jullie drieën,’ zegt Kate, vlak voordat ze het vertrek verlaat.

Pas onderweg naar huis durft Kate toe te geven aan de opwinding en de blijdschap over wat er vandaag is gebeurd. Haar studie is echt heel belangrijk voor haar – veel belangrijker dan wie ook in haar familie beseft. De hele tijd is ze bang geweest dat ze deze laatste ronde niet af zou kunnen maken, of tenminste niet op haar eigen manier.

Wanneer de statige, zwarte Packard stilhoudt voor het huis in Parktown Ridge en Jackson uitstapt om de zware, gietijzeren hekken vol krullen en slingers te openen, kijkt Kate waarderend naar het huis waar ze is opgegroeid. De oprit is geplaveid met stukjes afvalmarmor uit de mijn bij Marble Hall. Als klein meisje kon ze geen genoeg krijgen van al die verschillende patroontjes en kleurschakeringen in de steen. Het twee verdiepingen hoge, stenen huis oogt vriendelijk door de balkonnetjes voor de kamers op de bovenverdieping en de glas-in-loodramen die op dit moment gastvrij wagenwijd openstaan. Op sommige plaatsen slingert de klimop zich bijna tot aan het leien dak; tot op de dag van vandaag doet het haar aan het kasteel van Doornroosje denken.

Het is aan haar vader te danken dat ze het zo goed hebben – haar vader, die in een vreemd land met niets begonnen is en dit stukje paradijs voor hen heeft geschapen.

Zo'n man wil ik later hebben, denkt ze, iemand zoals mijn vader.

Pas als ze gezwommen heeft en ligt te zonnebaden, gaan haar gedachten naar de jonge mijnwerker die op haar moet letten. Neethling noemde haar vader hem. Hij is niet dom, heeft Duncan gezegd, alleen erg – welk woord gebruikte hij ook weer? – veeleisend. Het ontbreekt hem nog aan het juiste inzicht. Een goede kracht, had Peter aangevuld – of was dat haar vader? Doet er niet toe.

Hij is echter een probleem geworden omdat hij in de politiek verzeild is geraakt.

Hij is Afrikaans, denkt ze, terwijl de brandende middagzon

haar in slaap sust. Hij komt vast en zeker uit een familie van *armblankes*.

Hij is lang ook. En zijn schouders zijn erg breed.

Ze gaapt en gaat op haar buik liggen, met het hoofd op de armen. Het zonlicht spoelt over haar rug en benen.

Zijn ogen zijn staalblauw. Hij moest bukken om zijn hoofd niet aan de deurpost te stoten.

Op vrijdagmorgen rijdt Kate met Sophia, haar eigen Fordje, naar de universiteit. Het is het mooiste autootje op de weg, vindt ze – een tweekleurig wagentje, bruin en roomkleurig, met maar twee portieren, een openslaand dak en een achterbak die open kan. Met deze auto heeft haar vader haar een vrijheid en onafhankelijkheid geschonken die geen van haar vriendinnen geniet. Een groter geschenk had hij haar niet kunnen geven.

Vlak na negenen loopt ze het kantoor van professor Williams binnen.

‘Zo, dus je hebt je vader zowaar van je wilde plannen kunnen overtuigen?’ zegt hij goedmoedig. Hij spreekt hetzelfde Oxford-Engels als Duncan.

‘Inderdaad, professor,’ antwoordt ze met een glimlach. ‘Ik sta zelf nog verbaasd over zijn toestemming, maar ik ben ook erg dankbaar.’

‘Ja, maar volgens mij krijg jij altijd wel wat je graag wilt, heb ik gelijk of niet?’

‘Nou, niet altijd.’ Ze is de afgelopen jaren erg aan professor Williams verknocht geraakt. Ze zal hem na het afronden van haar studie nog gaan missen. Misschien moet ze proberen om als lector bij de...

Nee, ze gaat haar master halen en dan wordt ze Duncans vrouw en gaat in een stenen huis wonen en elke ochtend thee drinken in de stad.

‘Wat is nu onze volgende stap?’ vraagt de professor.

‘Dat wilde ik nu juist met u bespreken, professor. Aanstaa-
nde maandagmorgen zal ik kennis maken met de man die
mij naar de arme blanke wijken moet begeleiden.’

‘O? En wie is dat?’

‘Een... Nou, een koppel die voor mijn vader werkt. Hij
kent die wijken goed en moet een oogje op me houden.’

‘Dat is geen geringe opdracht,’ lacht de professor gemoede-
lijk. ‘Om een oogje te houden op zo’n mooi meisje als jij!’

Kate lacht. ‘Hij is een reus,’ zegt ze. ‘Een echte Simson.’

‘Als hij het huis dan maar niet boven ons laat instorten.’

Kate buigt zich vertrouwelijk naar hem toe. ‘U weet alleen
nog niet dat ik twee avonden lang geïndoctrineerd ben over
het wezen van de economie, de werkwijze en de problemen
van de Raad voor de Mijnbouw en de wisselwerking tussen
werkgevers en werknemers. Hij is namelijk een van de vak-
bondsleiders, ziet u, en nu moet ik zien te voorkomen dat het
mijnhuis boven ons hoofd instort.’

‘Zo? Dat is een hele verantwoordelijkheid,’ zegt professor
Williams en hij knikt erbij met gespeelde ernst.

‘Ik weet zelfs al wat de gouden standaard is en waarom we
daar van af moeten stappen!’

‘Ik zou gedacht hebben dat je dat allang wist, gezien het
gezin waaruit je afkomstig bent.’

‘Ik sluit me af als de mannen over de economie praten. Ik
vind het een oervervelend onderwerp.’

‘In dat geval ben ik terecht onder de indruk.’

‘Nu weet ik alleen nog steeds niet precies waar ik met mijn
veldwerk zal beginnen.’

Professor Williams knikt. ‘Nee,’ zegt hij, terwijl hij zijn pijp
tevoorschijn haalt.

Nu krijgen we eerst het complete ritueel, denkt Kate. Hij
grabbelt in zijn zak, op zoek naar zijn leren tabakszakje. Daar-
na pakt hij voorzichtig een dun, rond stukje papier uit het
doosje op zijn bureau en schept precies de juiste hoeveelheid

tabak in het midden van de cirkel. Dan moet hij de kanten heel voorzichtig naar elkaar toevouwen, zodat er een rond balletje ontstaat dat hij ondersteboven in zijn kromme pijpje propt, zonder dat de tabak eruit valt. Hij zoekt in zijn zakken naar het speciale ijzeren staafje en maakt daarmee een klein gaatje midden in het papier. Weer schudt hij de zakken van zijn jasje uit, op zoek naar lucifers, hij strijkt de lucifer af, leunt achterover en begint behaaglijk aan zijn pijp te lurken.

Als hij later oud is en beverig, zal hij geen pijp meer kunnen roken. De moeilijkheid is, denkt Kate, dat hij zonder pijp niet kan denken.

‘Ja,’ zegt professor Williams.

Kate wacht.

‘Je moet daarheen waar de mensen zijn.’

‘Ja, professor.’

‘Ja.’

Kate wacht. De professor zuigt aan zijn pijp.

‘Je moet gezinnen zoeken die je als casus kunt gebruiken.’

‘Ja, professor.’

‘Ja.’

Kate wacht. De professor legt zijn pijp neer. Als de pijp nu uitgaat, begint het hele ritueel van voren af aan, denkt Kate benauwd.

‘Het verdient de voorkeur dat je een moeder vindt die jou in vertrouwen neemt.’

‘Ja, professor.’

‘Ja.’

Kate wacht.

‘Ja. Misschien moet je beginnen bij de gaarkeuken in Fordsburg en kijken of je daar iemand kunt vinden,’ zegt de professor, terwijl hij zijn pijp weer pakt.

Eureka, nu komen we ergens, denkt Kate. De pijp leeft nog en het idee is briljant. ‘U bent briljant, professor!’

‘Ja,’ zegt hij, ‘dat weet ik. Eerst win je het vertrouwen van de

moeder, dan probeer je bij haar over de vloer te komen en het gezin te leren kennen. Zo mogelijk ga je bij hen logeren.'

'Dat zal mijn vader nooit goedvinden.'

'Nee, dat zou ik ook niet goedvinden als je mijn dochter was. Je moet echter alle gezinsleden leren kennen, ook de grootouders. Je moet weten waar de mensen vandaan komen, wat hen beweegt en wat hen demoraliseert. Willen ze aan hun situatie ontsnappen of hebben ze het hoofd al in de schoot gelegd? En zo ja, waarom dan? Zie je het een beetje voor je?'

Kate knikt langzaam. 'Ja, professor, dank u wel. Dit zal wel lukken.'

'Ja,' zegt hij. 'Houd me op de hoogte. Ik wil dat je elke nieuwe stap eerst met mij bespreekt.'

'Dat zal ik zeker doen. Dank u voor uw hulp. Zonder die hulp zou ik dit nooit kunnen doen.'

'Nee,' zegt hij, 'beslist niet.'

De hele kamer ruikt naar pijptabak. Het is een gezellige geur, een geur van geluk, denkt Kate, als ze het vertrek verlaat.

'Het spoor van de liefde boeit van a tot z.'

FRIESCH DAGBLAD

Johannesburg, begin jaren dertig. De vader van Kate Woodroffe is eigenaar van een goudmijn. Het zijn roerige tijden: het is crisis, woedende mijnwerkers verzetten zich tegen de slechte arbeidsomstandigheden. Als Kate besluit haar studie sociologie af te sluiten met een veldonderzoek in de sloppenwijken van de arme blanke Afrikanen, stuurt haar vader een jonge, sterke werknemer met haar mee om haar te begeleiden in de achterbuurten van Johannesburg. Maar Kate onderwerpt zich niet zo gewillig aan haar vaders wensen als hij zou willen.

De Zuid-Afrikaanse Irma Joubert is zowel in Nederland als internationaal een succesvol auteur van historische romans.

'Irma Joubert verstaat uitstekend de kunst historische gebeurtenissen te verweven in een boeiend verhaal over levensechte mensen.' NEDERLANDS DAGBLAD

NUR 342

9 789023 958994